

ΠΕΠΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Το πεπτικό σύστημα αποτελείται από ένα σύνολο οργάνων, τα οποία συνιστούν τον πεπτικό ή εντερικό σωλήνα. Ο πεπτικός σωλήνας αποτελείται από τα εξής όργανα: στοματική κοιλότητα, φάρυγγας, οισοφάγος, λεπτό και παχύ έντερο. Στο πεπτικό σύστημα ανήκουν και οι πεπτικοί αδένες, οι οποίοι διακρίνονται σε μικρούς και σε μεγάλους. Οι μικροί πεπτικοί αδένες βρίσκονται μέσα στο τοίχωμα του εντερικού σωλήνα, ενώ οι μεγάλοι που είναι οι σιελογόνοι, το ήπαρ και το πάγκρεας, φέρνουν το έκκριμά τους μέσω των εκφορητικών τους πόρων στο εσωτερικό του εντερικού σωλήνα.

Η στοματική κοιλότητα χωρίζεται με τους φραγμούς των δοντιών σε δύο μοίρες: την έξω, η οποία είναι μικρότερη και λέγεται προστόμιο και την έσω, η οποία είναι μεγαλύτερη και λέγεται κυρίως στοματική κοιλότητα.

Προστόμιο

Έχει δύο τοιχώματα: α) το έξω, το οποίο σχηματίζεται από τα χείλη και τις παρειές (μάγουλα). Σε αυτό βρίσκεται η στοματική σχισμή, με την οποία το προστόμιο επικοινωνεί με τον εξωτερικό κόσμο, β) το έσω, το οποίο σχηματίζεται από τα δόντια και τα ούλα.

Κυρίως στοματική κοιλότητα

Η κυρίως στοματική κοιλότητα σχηματίζεται από μπροστά και από τα πλάγια από τα δόντια και τα ούλα, από κάτω από το έδαφος του στόματος, στο οποίο βρίσκεται η γλώσσα, από πάνω από την υπερώα (ουρανίσκος) και από πίσω από τον ισθμό του φάρυγγα.

Η γλώσσα είναι ένα μυώδες και συνεπώς κινητό όργανο, που βρίσκεται μέσα στη στοματική κοιλότητα. Χρησιμεύει για τη μάσηση, την κατάποση, την αφή, την ομιλία και την γεύση.

■ Γλώσσα

- Στο έδαφος του στόματος
- 3 μέρη:
 - Βάση ή ρίζα
 - Σώμα
 - Κορυφή
- Θηλές:
 - Τριχοειδείς
 - Μυκητοειδείς
 - Φυλλοειδείς
 - Περιχαρακωμένες
 - Γευστικό Λάμδα

■ Γλώσσα

- Γευστικοί κάλυκες
 - Γλυκό (κορυφή)
 - Ξινό (πλάγια)
 - Αλμυρό (πλάγια)
 - Πικρό (ρίζα)
- Μυϊκές ίνες προς 3 κατευθύνσεις

Λειτουργίες γλώσσας

- Μάσηση
- Κατάποση βλωμού
- Ομιλία
- Αφή
- Γεύση
- Άμυνα
- Γλωσσική αμυγδαλή

- Υπερώα
 - Σκληρή
 - Μαλακή
 - Σταφυλή
- Δόντια (32)
 - Νεογιλά
 - Μόνιμα
 - Τομείς
 - Κυνόδοντες
 - Προγόμφιοι
 - Γομφίοι

Κατασκευή των δοντιών :

- Οδοντίνη
- Αδαμαντίνη
- Οσσεΐνη
- Πολφός
- Περιοδόντιο
- Φατνιακή απόφυση
- Ούλο

Σιελογόνοι αδένες

Οι αδένες της στοματικής κοιλότητας διακρίνονται σε μικρούς και μεγάλους. Οι μικροί βρίσκονται στο βλεννογόνο ή τον υποβλεννογόνο συνδετικό ιστό διαφόρων περιοχών της στοματικής κοιλότητας και ανάλογα με τη θέση τους περιγράφονται ως χειλικοί, παρειακοί, υπερώιοι και γλωσσικοί αδένες. Οι μεγάλοι συνίστανται από τρία ζευγάρια αδένων, που είναι οι κυρίως σιελογόνοι αδένες, δηλαδή δεξιά και αριστερά, η **παρωτίδα**, ο **υπογνάθιος** και ο **υπογλώσσιος αδένας** (Εικ. 5.5). Όλοι οι αδένες της στοματικής κοιλότητας συμμετέχουν στην παραγωγή του σιέλου, αλλά το μεγαλύτερο μέρος του τελευταίου παράγεται από τους τρεις μεγάλους σιελογόνους αδένες, οι οποίοι προετοιμάζουν την τροφή για την πέψη στο στομάχι και το έντερο.

Οι εκφορητικοί πόροι του υπογνάθιου και του υπογλώσσιου αδένα εκβάλλουν κάτω από τη γλώσσα. Ο εκφορητικός πόρος της παρωτίδας εκβάλλει στο προστόμιο, στο ύψος του δεύτερου άνω γομφίου.

Σίελος

Ο σίελος είναι υδαρές υγρό που εκκρίνεται μέσα στη στοματική κοιλότητα από τους σιελογόνους αδένες. Το ΡΗ του είναι μεταξύ 6,0-7,4 και περιέχει σε μεγάλες ποσότητες κάλιο και διττανθρακικά ιόντα. Περιέχει, επίσης, το ένζυμο α-αμυλάση και βλέννα. Ο σίελος βοηθάει ώστε η τροφή να μεταφέρεται ευκολότερα στο στομάχι, συμβάλλει στη λειτουργία της γεύσης, βοηθάει στον αυτοκαθαρισμό της στοματικής κοιλότητας (διάλυση υπολειμμάτων τροφής), και συμμετέχει στη διαδικασία της γεύσης

Ο φάρυγγας είναι ινομυώδης σωλήνας μήκους 15 εκατοστών, που χρησιμεύει για το πέρασμα τόσο του αέρα όσο και της τροφής· αποτελεί δηλαδή το συνδετικό τμήμα μεταξύ της αναπνευστικής και της πεπτικής οδού

Στο φάρυγγα διακρίνουμε:

1. τη **ρινική μοίρα του φάρυγγα** (ρινοφάρυγγας) που βρίσκεται πίσω από τη ρινική κοιλότητα.
2. τη **στοματική μοίρα του φάρυγγα** (στοματοφάρυγγας) που βρίσκεται πίσω

από τη στοματική κοιλότητα. τη **λαρυγγική μοίρα του φάρυγγα** (λαρυγγοφάρυγγας) που βρίσκεται πίσω από το λάρυγγα. Ο φάρυγγας είναι επίσης σημαντικός ως αμυντικό όργανο, καθώς σε στενή σχέση μ' αυτόν βρίσκονται οι συσσωρεύσεις του λεμφικού ιστού, που αποτελούν τη γλωσσική, παρίσθμια και φαρυγγική αμυγδαλή.

Ο οισοφάγος αποτελεί συνέχεια του φάρυγγα και έχει μήκος περίπου 25 εκατοστών. Βρίσκεται στο ύψος του 6^{ου} αυχενικού μέχρι τον 4ο-5^ο θωρακικό σπόνδυλο. Έτσι διακρίνουμε τέσσερις μοίρες του οισοφάγου: την **τραχηλική**, τη **θωρακική**, τη **διαφραγματική** (επειδή περνάει μέσα από το διάφραγμα) και την **κοιλιακή**.

Κατάποση ονομάζεται η λειτουργία κατά την οποία η τροφή μεταφέρεται από τη στοματική κοιλότητα μέσω του φάρυγγα και του οισοφάγου στο στομάχι.